

Újszülöttkori sárgaság

Tájékoztató szülőknek

Csecsemő- és Gyermek Osztály
Karolina Kórház
2020.

Újszülöttkori sárgaság

Háttér:

Leggyakrabban **élettani sárgaságot** tapasztalunk, amely a 2-3. életnapon az újszülöttek kb. 2/3-ánál jelentkezik. A magzati vörösvérsejtek lebomlása során egy **bilirubin** nevű festékanyag szabadul fel, amelyet a baba éretlen mája még nem képes gyorsan feldolgozni, ezért felhalmozódik. Normál esetben ez szinte mindig 24 órás életkor után kezdődik és 14 napnál ritkán tart tovább. A kissé emelkedett bilirubin több vizsgálat szerint is csökkentheti a baktériumok okozta fertőzés esélyét.

Az élettani sárgaság mellett nagyon gyakori az **anyatejes sárgaság**. Ez esetben az anyatejben lévő anyag gátolja a bilirubin lebontását. Az anyatejes sárgaság sosem okoz komplikációt, de elhúzódó jellege miatt gyakran vizsgálat szükséges más betegségek kizárása céljából. *A régebben ilyenkor alkalmazott eljárásokat, mint az anyatej felforralása, 1-2 napos tápszerre cserélése ma már NEM javasolt eljárások!*

A korán kezdődő (24 órán belül), a nagy fokú vagy elhúzódó sárgaságot gyakran betegség okozza: **patológiás (kóros) sárgaság**.

Ilyenek: fertőzés (vizelet), anyai vércsoport összeférhetlenség, anyagcsere betegség, májbetegség, epeút betegségek, anyai pajzsmirigy túlműködés, örökletes vér betegségek (hemolízis)

Rizikó faktorok:

koraszülöttség, bőralatti bevézések (cephalhematoma), anyai cukorbetegség, anyai vércsoport „0” és/vagy Rh negatív, egyéb anyai vércsoport összeférhetlenség, testvérnél kezelést igénylő újszülöttkori sárgaság

Tünetek:

Leggyakrabban a szemfehérjén, majd a bőrön megjelenő sárga szín, mely a fejtől haladva terjed a törzs, majd a végtagok felé. Enyhe esetben legtöbbször nincsenek panaszok.

Súlyosabb esetben aluszékonyság, etetési nehézség jelenik meg.

A sárgaság szűnése fordított sorrendben történik többnyire, először a végtagokon szűnik és az arcon marad meg legtovább.

Kezelés:

A sárgaságot okozó bilirubin az emésztés során kerül a székletbe és vizeletbe, így tud kiürülni a szervezetből. Ezért kulcsfontosságú a sárgaság kezelésében, hogy a baba **minél gyakrabban, igény szerint szopjon**.

Minden alkalommal, amikor a baba éhség jeleket mutat (*korai éhség jelek*: nyelvét öltögeti, cuppog, öklét szopja) mellre kell tenni, meg kell etetni. Ez általában 1-2 óránként történik. Amennyiben a baba már több, mint 3 órája alszik és nem kel magától enni, akkor ébreszteni kell éjszaka is, amíg a sárgaság tart.

Teával, vízzel, egyébvel nem kell itatni a babát. Néha tápszeres pótlás szükségessé válhat átmenetileg.

A **természetes napfény** is csökkenti a baba sárgaságát. Célszerű ágyát az ablak mellé helyezni, hogy minél több fény érje a szabad bőrfelületeit. Tűző napra ne helyezték a gyermeket!

Mikor forduljon mielőbb orvoshoz?

- az újszülött bőrszíne egyre sárgább, már a végtagokon is
- a baba sokat alszik, nem ébred fel magától az etetésekre
- ha felkeltik, akkor sem szopik hatékonyan, mert elfárad, belealszik
- sírési hangja megváltozik, vékony nyávogás szerű lesz
- a baba székletének színe világos, szinte fehér lesz (acholiás)
- lázas, sokat hány, betegnek tűnik
- több, mint 2 hétig sárga a baba

Orvosi vizsgálat, kezelés

A sárga babát a gyermekorvos megvizsgálja, vérvétel történik a bilirubin szint meghatározására, s más betegség gyanúja esetén kiterjedtebb vizsgálat is történik. Vizeletet is gyakran ellenőrizzük. Betegsége utaló jelek vagy kezelést igénylő, nagyfokú sárgaság esetén a babát a gyermekosztályra vesszük fel édesanyjával együtt, ha már otthon voltak. Az újszülött osztályon fekvő, még haza nem engedett babákat az újszülött osztályon kezeljük. Ilyenkor sokszor pár nappal tovább kell kórházban maradniuk.

A kezelés módjai:

1. Kékfény kezelés:

Kékfényű speciális lámpa segítségével a baba bőrét megvilágítjuk, ami fájdalommentesen segít a felhalmozódott bilirubint lebontani.

Ehhez a babát „szoláriumozáshoz” hasonlóan levetkőztetjük, csak pelenka marad rajta és szemvédővel óvjuk a szemét a fénytől. A lehűlés elkerülése miatt a babát inkubátorban melegítjük. A kékfény kezelést a szülészeti átépítés ideje alatt a Gyermekek osztály 1. kórtermében végezzük, ahova az édesanyjával együtt költöznek.

A kékfény kezelést csak etetésre lehet megszakítani, akkor is a lehető legrövidebb időre. Minden alkalommal, ha a baba ébred, éhség jeleket mutat, mellre kell tenni. Ha magától nem ébred, akkor minimum 3 óránként ébreszteni kell a sárgaság ideje alatt. (24 óra alatt, így legalább 8x etetés érett gyermek esetében). Elsőnek választandó a szoptatás, szoptatási akadály esetén lefejt anyatej, szükség esetén tápszeres pótlás.

Ha nincs súlyos tünete a babának infúzió adása, egyéb kezelés rutinszerűen nem szükséges.

A kékfény kezelés legalább 6-8 óra után kezdi el kifejteni a hatását, ezért többnyire 8 óra után labor ellenőrzést végzünk. Ez a baba állapotától függően többször ismételjük a kezelést. Ha a bilirubin szint biztonságos határérték alá csökkent, a kékfény kezelést abba hagyjuk. Ilyenkor szinte mindig átmenetileg a bilirubin kissé megemelkedik (visszacsapási jelenség), ezért néha pár óra múlva labor kontroll szükséges lehet. A kékfény kezelés legtöbbször egy-két napig szükséges csak.

2. Vércsere:

A vércsere egy speciális kezelés súlyos fokú sárgaság esetén, amely újszülött intenzív osztályon történik. Ebben az esetben a babát a győri újszülött és koraszülött intenzív osztályra (PIC) helyezzük át koraszülött mentő segítségével. Ott a gyermek köldökében lévő nagy éren keresztül órák alatt vért bocsájtanak le és helyette vért adnak, így távolítják el a veszélyesen magas szintre emelkedett bilirubint.

Miért veszélyes a magas bilirubin szint?

A megszületés után minden órában napokon keresztül csökken a baba sérülékenysége a bilirubinnal szemben. Ahogy már az előzőekben említettük a nem túl magas bilirubin szint nem veszélyes, s talán még hasznos is lehet. Azonban az első életnapokon az idegsejtek érzékenyek a magas bilirubin koncentrációra. Ezért ebben az időszakban a túl magas bilirubin szint akár maradandó agykárosodást okozhat. Ezt a betegséget kernicterusnak hívják. Ezt mindenképpen szeretnénk megelőzni.

Néha súlyos májbetegség alakulhat ki veleszületett epeút rendellenességek esetén, vagy más ritka betegség tünete lehet a magas bilirubin szint. Ezek kiderítése és kezelése is sürgető.

Forrás: NICE Neonatal Jaundice Guideline

2020. október

dr. Sragner Angéla, dr. Szijjártó László

Kétfény kezelés

